

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

18. června 2013*

„Kartelové dohody — Článek 101 SFEU — Nařízení (ES) č. 1/2003 — Článek 5 a čl. 23 odstavec 2 — Subjektivní podmínky uložení pokuty — Vliv právní rady nebo rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž — Možnost vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž konstatovat jednání v rozporu s právem hospodářské soutěže Evropské unie a neuložit přitom pokutu“

Ve věci C-681/11,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Rakousko) ze dne 5. prosince 2011, došlým Soudnímu dvoru dne 27. prosince 2011, v řízení

Bundeswettbewerbsbehörde,

Bundeskartellanwalt

proti

Schenker & Co. AG,

ABX Logistics (Austria) GmbH,

Alpentrans Spedition und Transport GmbH,

Logwin Invest Austria GmbH,

DHL Express (Austria) GmbH,

G. Englmayer Spedition GmbH,

Express-Interfracht Internationale Spedition GmbH,

A. Ferstl Speditionsgesellschaft mbH,

Spedition, Lagerei und Beförderung von Gütern mit Kraftfahrzeugen Alois Herbst GmbH & Co. KG,

Johann Huber Spedition und Transportgesellschaft mbH,

Kapeller Internationale Spedition GmbH,

Keimelmayer Speditions- u. Transport GmbH,

* Jednací jazyk: němčina.

Koch Spedition GmbH,

Maximilian Schludermann, jako zplnomocněný likvidátor Kubicargo Speditions GmbH,

Kühne + Nagel GmbH,

Lagermax Internationale Spedition Gesellschaft mbH,

Morawa Transport GmbH,

Johann Ogris Internationale Transport- und Speditions GmbH,

Logwin Road + Rail Austria GmbH,

Internationale Spedition Schneckenreither Gesellschaft mbH,

Leopold Schöffl GmbH & Co. KG,

„Spedpack“-Speditions- und Verpackungsgesellschaft mbH,

Johann Strauss GmbH,

Thomas Spedition GmbH,

Traussnig Spedition GmbH,

Treu SpeditionsgesmbH,

Spedition Anton Wagner GmbH,

Gebrüder Weiss GmbH,

Wildenhofer Spedition und Transport GmbH,

Marehard u. Wuger Internat. Speditions- u. Logistik GmbH,

Rail Cargo Austria AG,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, K. Lenaerts, místopředseda, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič a M. Berger, předsedové senátů, E. Juhász (zpravodaj), U. Löhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, J.-J. Kasel, M. Safjan, D. Šváby a A. Prechal, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. ledna 2013,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Bundeswettbewerbsbehörde T. Thannerem a K. Freweinem, jakož i N. Harsdorf Enderndorf, jako zmocněnci,

- za Bundeskartellanwalt A. Mairem, jako zmocněncem,
  - za Schenker & Co. AG A. Reidlingerem a F. Stenitzerem, Rechtsanwälte,
  - za ABX Logistics (Austria) GmbH, Logwin Invest Austria GmbH a Logwin Road + Rail Austria GmbH A. Ablasser-Neuhuberem a G. Fusseneggerem, Rechtsanwälte,
  - za Alpentrans Spedition und Transport GmbH, Kapeller Internationale Spedition GmbH, Johann Strauss GmbH a Wildenhofer Spedition und Transport GmbH N. Gugerbauerem, Rechtsanwalt,
  - za DHL Express (Austria) GmbH F. Urlesbergerem, Rechtsanwalt,
  - za G. Englmayer Spedition GmbH, Internationale Spedition Schneckenreither Gesellschaft mbH a Leopold Schöffl GmbH & Co. KG M. Stempkowskim a M. Oderem, Rechtsanwälte,
  - za Express-Interfracht Internationale Spedition GmbH D. Thalhammerem, Rechtsanwalt,
  - za Kühne + Nagel GmbH M. Fellnerem, Rechtsanwalt,
  - za Lagermax Internationale Spedition Gesellschaft mbH K. Wessely, Rechtsanwältin,
  - za Johann Ogris Internationale Transport- und Speditions GmbH a Traussnig Spedition GmbH M. Eckelem, Rechtsanwalt,
  - za Gebrüder Weiss GmbH I. Hartung, Rechtsanwältin,
  - za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s L. D'Ascia, avvocato dello Stato,
  - za polskou vládu M. Szpunarem a B. Majczynou, jako zmocněnci,
  - za Evropskou komisi N. von Lingenem, M. Kellerbauerem a L. Malferrarim, jako zmocněnci,
- po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 28. února 2013,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 101 SFEU.
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Bundeswettbewerbsbehörde (spolkový orgán pro hospodářskou soutěž) a Bundeskartellanwalt (spolkový zmocněnec pro věci kartelového práva) na straně jedné a 31 podniky, mimo jiné Schenker & Co. AG (dále jen „Schenker“), na straně druhé, ve věci určení, že došlo k jednání v rozporu s článkem 101 SFEU a ustanoveními vnitrostátního práva týkajícími se kartelových dohod, jakož i uložení pokuty na základě ustanovení vnitrostátního práva.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Bod 1 odůvodnění nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [101 SFEU] a [102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205) uvádí:

„Aby byl vytvořen systém, který zajistí, že hospodářská soutěž na společném trhu nebude narušována, musí být články [101 SFEU] a [102 SFEU] používány ve Společenství účinně a jednotně. [...]“

- 4 Článek 5 uvedeného nařízení, nadepsaný „Pravomoci orgánů pro hospodářskou soutěž členských států“, stanoví:

„Orgány pro hospodářskou soutěž členských států mají pravomoc používat články [101 SFEU] a [102 SFEU] v jednotlivých případech. Za tímto účelem mohou z vlastního podnětu nebo na základě stížnosti přijímat tato rozhodnutí:

- požadovat ukončení protiprávního jednání,
- nařizovat předběžná opatření,
- přijímat závazky,
- ukládat pokuty, penále nebo jiné sankce stanovené vnitrostátními právními předpisy.

Pokud na základě informací, které mají k dispozici, nejsou splněny podmínky zákazu, mohou také rozhodnout, že není důvod k jejich zásahu.“

- 5 Článek 7 nařízení č. 1/2003, nadepsaný „Zjištění a ukončení protiprávního jednání“, ve svém odst. 1 stanoví:

„Pokud Komise na základě stížnosti nebo z vlastního podnětu zjistí jednání v rozporu s články [101 SFEU] nebo [102 SFEU], může svým rozhodnutím nařídit, aby dotyčné podniky a sdružení podniků takové protiprávní jednání ukončily. [...] Pokud má na tom Komise oprávněný zájem, může rovněž konstatovat, že [v minulosti] došlo k protiprávnímu jednání.“

- 6 Článek 10 uvedeného nařízení, nadepsaný „Zjištění nepoužitelnosti“, ve svém prvním pododstavci stanoví:

„Pokud to vyžaduje veřejný zájem Společenství týkající se použití článků [101 SFEU] a [102 SFEU], může Komise z vlastního podnětu svým rozhodnutím konstatovat, že článek 101 [SFEU] není použitelný na dohodu, rozhodnutí sdružení podniků nebo jednání ve vzájemné shodě buď proto, že podmínky čl. [101] odst. 1 [SFEU] nejsou splněny, nebo proto, že jsou splněny podmínky čl. [101] odst. 3 [SFEU].“

- 7 Článek 15 odst. 3 první pododstavec nařízení č. 1/2003 zní takto:

„Orgány pro hospodářskou soutěž členských států mohou z vlastního podnětu předkládat vnitrostátním soudům svého členského státu písemná vyjádření k otázkám týkajícím se používání článků [101 SFEU] nebo [102 SFEU]. Se svolením dotyčného soudu mohou rovněž předkládat u vnitrostátních soudů svého členského státu ústní vyjádření. V případech, kdy to vyžaduje jednotné

používání článků [101 SFEU] nebo [102 SFEU], může Komise z vlastního podnětu předkládat soudům členských států písemná vyjádření. Se svolením dotyčného soudu může překládat rovněž ústní vyjádření.“

- 8 Článek 23 odst. 2 uvedeného nařízení stanoví, že Komise může rozhodnutím uložit podnikům a sdružením podniků pokuty, pokud se úmyslně nebo z nedbalosti dopouštějí jednání v rozporu s články 101 SFEU nebo 102 SFEU.
- 9 Podle čl. 23 odst. 5 téhož nařízení „[r]ozhodnutí přijatá podle odstavců 1 a 2 nemají trestněprávní povahu“.

Rakouské právo

- 10 Ustanovení § 16 kartelového zákona z roku 1988 (Kartellgesetz 1988, BGBl. 600/1988), který byl účinný od 1. ledna 1989 do 31. prosince 2005, stanovilo:

„Bagatelními kartely se rozumějí kartelové dohody, které mají v okamžiku svého vzniku podíl na zásobování,

1. celého tuzemského trhu menší než 5 % a
2. případného tuzemského místního dílčího trhu menší než 25 %.“

- 11 Ustanovení § 18 odst. 1 bodu 1 kartelového zákona z roku 1988 uvádělo:

„Uskutečňování kartelových dohod, a to i částečné, je zakázáno za těchto podmínek:

- 1) před pravomocným povolením (§ 23 a § 26), s výjimkou neúmyslných kartelů a bagatelních kartelů, ledaže by byly přistoupením dalších podniků ke kartelové dohodě překročeny hranice stanovené v § 16.“

- 12 Ustanovení § 1 odst. 1 kartelového zákona z roku 2005 (Kartellgesetz 2005, BGBl. I, 61/2005), který je účinný od 1. ledna 2006, stanoví:

„Veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání podniků ve vzájemné shodě, jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže (kartely), jsou zakázány.“

- 13 Ustanovení § 2 odst. 2 bod 1 kartelového zákona z roku 2005 stanoví:

„Ze zákazu stanoveného v odstavci 1 jsou každopádně vyloučeny kartelové dohody:

- 1) kartely, jichž se účastní podniky, jejichž společný podíl na celém tuzemském trhu činí nejvýše 5 % a jejichž podíl na případném tuzemském místním dílčím trhu činí nejvýše 25 % (bagatelní kartely)“.

- 14 Ustanovení § 29 bodu 1 písm. a) a d) kartelového zákona z roku 2005 zní následovně:

„Kartellgericht [soud pro kartelové věci] je povinen ukládat pokuty

- 1) podniku nebo sdružení podniků až do výše 10 % celkového obrátu dosaženého během předcházejícího hospodářského roku, pokud úmyslně nebo z nedbalosti

a) poruší zákaz kartelových dohod (§ 1), zákaz zneužívajících praktik (§ 5), [...]

[...]

nebo

d) se dopouštějí jednání v rozporu s články [101 SFEU] nebo [102 SFEU]“.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 15 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že odpůrkyně v původním řízení byly členy Spediteurs-Sammelladungs-Konferenz (konference zasilatelů sběrných nakládek, dále jen „SSK“). SSK byla zájmovým sdružením tvořeným částí řádných členů Zentralverband der Spediteure (ústředního svazu zasilatelů, dále jen „Zentralverband“). Zentralverband, organizovaný jako zájmové sdružení, zastupuje zájmy zasilatelů a poskytovatelů služeb v oblasti logistiky, kteří mají oprávnění k poskytování zasilatelských služeb.
- 16 SSK byla založena dne 30. května 1994 ve formě společnosti podle občanského práva, s odkládací podmínkou získání povolení od Kartellgericht. Podle bodu 1 a 7.1 rámcové dohody SSK bylo cílem SSK „poskytovat zasilatelům a konečným uživatelům výhodnější sazby za silniční a železniční přepravu sběrných nakládek (ve srovnání s železničními tarify za kusové zboží) a vytvořením rovných podmínek hospodářské soutěže podpořit spravedlivou hospodářskou soutěž mezi jejími účastníky, přičemž tohoto účelu [...] bude dosahováno se zvláštním ohledem na soulad s rakouským kartelovým právem a kartelovým právem [Evropské unie a Evropského hospodářského prostoru (EHP)]“.
- 17 Dne 28. června 1994 byl u Kartellgericht podán návrh na povolení SSK jakožto smluvní kartelové dohody („Vereinbarungskartell“). Tento návrh objasňoval podstatná ustanovení uvedené rámcové dohody a analyzoval situaci s ohledem na právo Unie a EHP. Bylo v něm vysvětleno, že SSK se vztahuje pouze na přepravu sběrných nakládek v rámci Rakouska a že přeprava mezi Rakouskem a ostatními členskými státy EHP není ovlivněna. Mimoto bylo upřesněno, že z důvodu velmi nízkého tržního podílu, tj. méně než 2 % podílu na rakouském trhu přepravy zboží, není zřetelné žádné omezení hospodářské soutěže, nedochází k žádnému uzavření trhu a trh je navíc otevřen zahraničním poskytovatelům služeb. Paritätischer Ausschuss für Kartellangelegenheiten (smíšený výbor pro kartelové záležitosti) měl za to, že existence SSK není hospodářsky opodstatněna, což vedlo ke zpětvzetí uvedeného návrhu na povolení.
- 18 Podáním ze dne 6. února 1995 žádal Zentralverband Kartellgericht o určení, že SSK je bagatelní kartelovou dohodou („Bagatellkartell“) ve smyslu § 16 kartelového zákona z roku 1988, a proto může být prováděna bez povolení. V tomto podání bylo v plném rozsahu sděleno založení SSK, uzavření její rámcové dohody, model budoucí společné tvorby cen, jakož i systém uplatňovaný na výjimečné zákazníky. Usnesením ze dne 2. února 1996 Kartellgericht konstatoval, že SSK je bagatelním kartelem ve smyslu § 16 uvedeného zákona. Toto usnesení nabylo právní moci, neboť proti němu nebyl podán žádný opravný prostředek.
- 19 Rovněž advokátní kancelář, kterou si Kartellbevollmächtigte (zmocněnec kartelu) SSK vyžádal jako poradkyni, zastávala názor, že na SSK představuje bagatelní kartel. Ve svém dopise ze dne 11. března 1996 vytýčila body, které je třeba respektovat při vykonávání SSK jakožto bagatelního kartelu. Otázkou, zda je bagatelní kartel slučitelný s unijním kartelovým právem, se však tento dopis výslovně nezabýval.
- 20 S ohledem na nabytí účinnosti rakouského kartelového zákona z roku 2005 ke dni 1. ledna 2006 se Zentralverband der Spediteure tázal uvedené advokátní kanceláře, jaký vliv bude mít nová zákonná úprava na SSK. V odpovědi ze dne 15. července 2005 poukázala tato advokátní kancelář na to, že je

třeba ověřit, zda podíl SSK převyšuje 5 % tuzemského trhu, a v případě, že se tak stalo, zda jsou dohody uzavřené v rámci SSK vyňaty ze zákazu kartelových dohod. Otázkou slučitelnosti SSK s unijním kartelovým právem se dopis nezabýval.

- 21 Zentralverband prostřednictvím dotazu zasláního elektronickou poštou zjistil podíl na trhu členů SSK v rakouské sběrné přepravě v sektoru nákladní dopravy v letech 2004, 2005 a 2006. Při výpočtu tržních podílů se držel zásady vymezení trhu a výpočtu tržních podílů, na kterých se zakládaly návrh na určení podaný Zentralverband a následné určovací usnesení Kartellgericht. Z těchto průzkumů tržních podílů vyplynul podíl SSK na trhu ve výši 3,82 % v roce 2005 a 3,23 % v roce 2006. Skutečnost, že SSK nepřesáhla v uvedených letech hranici 5 %, byla sdělena přinejmenším nejdůležitějším členům SSK. Podle předkládajícího soudu je vyloučeno, že by až do roku 2004 včetně byla v důsledku nových přistoupení překročena hranice 5 %.
- 22 Dne 11. října 2007 Komise oznámila, že předchozího dne provedli někteří její zaměstnanci neohlášené kontroly v obchodních prostorách různých poskytovatelů mezinárodních zasilatelských služeb a že se důvodně domnívá, že se dotčené podniky mohly dopustit jednání v rozporu s ustanoveními Smlouvy o ES, která zakazují obchodní praktiky omezující hospodářskou soutěž.
- 23 Dne 29. listopadu 2007 proběhly společné konzultace představenstva SSK a představenstva Zentralverband se zástupcem advokátní kanceláře, kterou SSK oslovilo jako poradce, ohledně použití rakouského a evropského kartelového práva na spolupráci v rámci SSK a Zentralverband. Tehdy byly poprvé vyjádřeny pochybnosti o legalitě SSK jakožto bagatelního kartelu. Bylo zmíněno riziko uplatnění unijního kartelového práva, jelikož nelze snadno určit, zda jsou dohody nebo ujednání skutečně způsobilé ovlivnit obchod mezi členskými státy. Představenstvo SSK proto jednomyslně rozhodlo o okamžitém rozpuštění SSK.
- 24 Dne 18. října 2010 podal Bundeswettbewerbsbehörde k Oberlandesgericht Wien jakožto soudu rozhodujícím v kartelových věcech návrh na určení, že společnost Schenker porušila mimo jiné článek 101 SFEU; přitom však nenavrhl, aby jí byla uložena pokuta, ovšem navrhl, aby byla ostatním odpůrkyním uložena pokuta za porušení článku 101 SFEU. Uvedl, že od roku 1994 do 27. listopadu 2007 se odpůrkyně tím, že sjednávaly tarify za vnitrostátní přepravu sběrných nákladů v Rakousku, podílely na jediném komplexním porušení vnitrostátního kartelového práva a unijního kartelového práva majícím řadu podob.
- 25 Odpůrkyně se domáhaly zamítnutí návrhu Bundeswettbewerbsbehörde a s výjimkou společnosti Schenker zejména popíraly svou vinu a tvrdily, že Kartellgericht konstatoval, že SSK je všeobecně známým bagatelním kartelem a že požádala o odbornou radu spolehlivého právního poradce se zkušenostmi v oblasti práva hospodářské soutěže. Tvrdily, že se nepoužije unijní právo, neboť omezení hospodářské soutěže nemělo vliv na obchod mezi členskými státy.
- 26 Oberlandesgericht Wien usnesením ze dne 22. února 2011 tento návrh Bundeswettbewerbsbehörde zamítl.
- 27 Oberlandesgericht Wien odůvodnil zamítnutí uvedeného návrhu zejména tím, že dotčeným podnikům nelze přičítat zavinění týkající se stanovení cen, neboť se mohly dovolávat usnesení Kartellgericht ze dne 2. února 1996, v němž tento soud konstatoval, že jejich dohoda představuje bagatelní kartel. Podle Oberlandesgericht Wien toto usnesení znamená, že SSK neovlivňuje obchod mezi členskými státy, a že tudíž nedošlo k porušení článku 101 SFEU. Oberlandesgericht Wien má mimo jiné za to, že dotčným podnikům nelze přikládat žádnou vinu i proto, že podniky účastníci se kartelové dohody si vyžádaly u advokátní kanceláře specializující se na kartelové právo předem právní stanovisko ohledně legality svého jednání.

- 28 V případě společnosti Schenker, která předložila žádost o shovívavost a spolupracovala se správními orgány při vyšetřování na základě kartelového práva, se Bundeswettbewerbsbehörde domáhal určení, že došlo k porušení článku 101 SFEU a rakouského kartelového práva, bez uložení pokuty. Tento návrh Oberlandesgericht Wien zamítl z toho důvodu, že podle článků 5, 7 a 10 nařízení č. 1/2003 přísluší pouze Komisi, aby konstatovala protiprávní jednání bez uložení pokuty.
- 29 Bundeswettbewerbsbehörde a Bundeskartellanwalt proti usnesení Oberlandesgericht Wien podaly opravný prostředek. Komise podáním ze dne 12. září 2011 zaslala písemné vyjádření k věci projednávané před Oberster Gerichtshof podle článku 15 nařízení č. 1/2003.
- 30 Za těchto podmínek se Oberster Gerichtshof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Mohou být jednání podniku v rozporu s článkem 101 SFEU sankcionována pokutou, pokud dotyčný podnik mylně pokládal své jednání za legální a tento omyl mu nelze vytýkat?

V případě záporné odpovědi na první otázku:

- a) Platí, že dotyčnému podniku nelze vytýkat omyl týkající se legality jeho jednání, jestliže jednal v souladu s radou právního poradce se zkušenostmi v oblasti práva hospodářské soutěže a nesprávnost této rady nebyla zjevná a daný podnik by ji nemohl rozpoznat ani v rámci přezkoumání, které od něj lze rozumně očekávat?
- b) Platí, že dotyčnému podniku nelze vytýkat omyl týkající se legality jeho jednání, jestliže se spoléhal na správnost rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, který přezkoumal jednání, které bylo předmětem posouzení, pouze podle vnitrostátních právních předpisů v oblasti hospodářské soutěže a shledal ho přípustným?
- 2) Jsou vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž oprávněny konstatovat, že se podnik účastnil kartelové dohody porušující unijní právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže, jestliže mu nelze uložit peněžitou pokutu, neboť podal žádost o shovívavost?“

K předběžným otázkám

- 31 Předkládající soud svými otázkami žádá o upřesnění subjektivních podmínek uložení pokuty osobě, která se dopustila porušení unijních pravidel hospodářské soutěže, zejména pokud jde o důsledky, které v souvislosti s těmito podmínkami může mít odborná právní rada nebo rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž. Navíc se předkládající soud táže, zda vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž může konstatovat porušení unijních pravidel hospodářské soutěže, aniž uloží pokutu osobě, která se tohoto porušení dopustila, v případě účasti dotčeného podniku na programu shovívavosti.
- 32 Tyto otázky byly položeny v rámci vnitrostátního řízení v oblasti hospodářské soutěže týkajícího se použití článku 101 SFEU vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž a vnitrostátními soudy v období od roku 1994 do 29. listopadu 2007, tedy zčásti po 1. květnu 2004, což je datum, od kterého se použije nařízení č. 1/2003. Při vysvětlování svých otázek se předkládající soud navíc kromě relevantního ustanovení Smlouvy jakožto právního základu svých otázek dovolává i tohoto nařízení.

K první otázce

- 33 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 101 SFEU vykládán v tom smyslu, že podnik, který jednal v rozporu s tímto ustanovením, se může vyhnout uložení pokuty, pokud toto porušení vychází z toho, že dotyčný podnik své jednání na základě obsahu právní rady advokáta nebo rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž mylně pokládal za legální.
- 34 Podle čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 může Komise rozhodnutím podnikům a sdružením podniků uložit pokuty, pokud se „úmyslně nebo z nedbalosti“ dopouštějí jednání v rozporu s články 101 SFEU nebo 102 SFEU.
- 35 Článek 5 nařízení č. 1/2003 definuje pravomoc orgánů členských států pro hospodářskou soutěž pro účely uplatnění článků 101 SFEU a 102 SFEU a stanoví, že orgány mohou mimo jiné ukládat pokuty, penále nebo jiné sankce stanovené vnitrostátními právními předpisy. Ze znění uvedeného článku nařízení č. 1/2003 nicméně nevyplývá, že přijetí prováděcích opatření stanovených tímto nařízením vyžaduje, aby byly splněny podmínky subjektivní povahy.
- 36 Jestliže však členské státy v zájmu jednotného použití článku 101 SFEU a 102 SFEU v Unii zavádějí podmínky subjektivní povahy v rámci použití článku 5 nařízení č. 1/2003, je třeba, aby tyto podmínky byly přinejmenším stejně přísné jako podmínka stanovená v článku 23 nařízení č. 1/2003, nemá-li být zpochybněna účinnost unijního práva.
- 37 K otázce, zda bylo protiprávní jednání spácháno úmyslně nebo z nedbalosti, a může být z tohoto důvodu sankcionováno pokutou podle čl. 23 odst. 2 prvního pododstavce nařízení č. 1/2003, z judikatury Soudního dvora plyne, že tato podmínka je splněna, jestliže si dotčený podnik nemohl nepovšimnout protisoutěžní povahy svého jednání bez ohledu na to, zda věděl, či nevěděl o tom, že porušuje pravidla Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže (rozsudky ze dne 8. listopadu 1983, IAZ International Belgium a další v. Komise, 96/82 až 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 a 110/82, Recueil, s. 3369, bod 45; ze dne 9. listopadu 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin v. Komise, Recueil, s. 3461, bod 107, jakož i ze dne 14. října 2010, Deutsche Telekom v. Komise, C-280/08 P, Sb. rozh. s. I-9555, bod 124).
- 38 Skutečnost, že dotyčný podnik provedl nesprávnou právní kvalifikaci svého jednání, z kterého vychází zjištění porušení, tudíž nemůže mít za následek osvobození od uložení pokuty, pokud tento podnik nemohl nevědět o protisoutěžní povaze uvedeného jednání.
- 39 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že členové SSK se dohodli na svých tarifech za vnitrostátní přepravu sběrných nakládek na celém území Rakouska. Podniky, které se přímo dohodnou na svých prodejních cenách, si přitom zjevně musejí být vědomy protisoutěžní povahy svého jednání. Z toho vyplývá, že v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, je podmínka čl. 23 odst. 2 prvního pododstavce nařízení č. 1/2003 splněna.
- 40 Konečně je třeba připomenout, že vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž mohou výjimečně rozhodnout o neuložení pokuty navzdory tomu, že podnik úmyslně nebo z nedbalosti jednal v rozporu s článkem 101 SFEU. O takový případ se může jednat tehdy, jestliže uložení pokuty brání obecná zásada unijního práva, jako například zásada ochrany legitimního očekávání.
- 41 Nikdo se však nemůže dovolávat porušení zásady ochrany legitimního očekávání, pokud neexistují konkrétní ujištění, která by mu poskytla příslušná správa (viz rozsudky ze dne 17. března 2011, AJD Tuna, C-221/09, Sb. rozh. s. I-1655, bod 72, a ze dne 14. března 2013, Agrargenossenschaft Neuzelle, C-545/11, bod 25). Z toho vyplývá, že na odborné právní radě advokáta se každopádně nemůže zakládat legitimní očekávání podniku, že jeho jednání neporušuje článek 101 SFEU nebo že nepovede k uložení pokuty.

- 42 Vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž nemohou vzhledem k tomu, že nemají pravomoc přijmout negativní rozhodnutí, tj. rozhodnutí konstatující neexistenci porušení článku 101 SFEU (rozsudek ze dne 3. května 2011, *Tele2 Polska*, C-375/09, Sb. rozh. s. I-3055, body 19 až 30), vzbuzovat u podniků legitimní očekávání, že jejich jednání neporušuje uvedené ustanovení. Kromě toho z formulace první otázky vyplývá, že vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž zkoumal jednání podniků dotčených v původním řízení pouze z hlediska vnitrostátního práva hospodářské soutěže.
- 43 Na první otázku je proto třeba odpovědět tak, že článek 101 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že podnik, který jednal v rozporu s tímto ustanovením, se nemůže vyhnout uložení pokuty, pokud toto porušení vychází z toho, že tento podnik své jednání na základě obsahu právní rady advokáta nebo rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž mylně pokládal za legální.

Ke druhé otázce

- 44 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž a vnitrostátní soudy pověřené uplatňováním článku 101 SFEU mohou konstatovat jednání v rozporu s tímto ustanovením a neuložit přitom pokutu, jestliže se dotčený podnik zúčastnil vnitrostátního programu shovívavosti.
- 45 Článek 5 nařízení č. 1/2003 nepochybně výslovně nestanoví pravomoc vnitrostátních orgánů hospodářské soutěže konstatovat porušení článku 101 SFEU bez uložení pokuty, avšak ji ani nevylučuje.
- 46 K zajištění účinného provádění článku 101 SFEU v obecném zájmu (viz rozsudek ze dne 7. prosince 2010, *VEBIC*, C-439/08, Sb. rozh. s. I-12471, bod 56) je však třeba, aby vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž od uložení pokuty upouštěly pouze výjimečně v případě, že podnik úmyslně nebo z nedbalosti porušil uvedené ustanovení.
- 47 Mimoto je třeba podotknout, že k takovému neuložení pokuty by mělo v rámci vnitrostátního programu shovívavosti docházet pouze, pokud se uplatňuje způsobem, který není v rozporu s požadavkem účinného a jednotného uplatňování článku 101 SFEU.
- 48 K pravomoci Komise snížit pokutu na základě jejího vlastního programu shovívavosti z judikatury Soudního dvora vyplývá, že snížení částky pokuty v případě spolupráce podniků podílejících se na jednáních v rozporu s unijním právem hospodářské soutěže je odůvodněné pouze tehdy, pokud taková spolupráce usnadní práci Komise při zjišťování protiprávního jednání a jeho případném ukončení, a jednání podniku přitom musí rovněž svědčit o skutečném duchu spolupráce (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 28. června 2005, *Dansk Rørindustri a další v. Komise*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, body 393, 395 a 396).
- 49 Aby nebylo ohroženo účinné a jednotné provádění článku 101 SFEU, lze takové zacházení, jako je imunita nebo neuložení pokuty, o které se ostatně jedná v původním řízení, přiznat pouze v přísně vymezených výjimečných případech, například byla-li spolupráce podniku rozhodující při odhalování a účinném stíhání kartelu.
- 50 Na druhou otázku je tudíž třeba odpovědět tak, že článek 101 SFEU, jakož i článek 5 a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, musí být vykládány v tom smyslu, že v případě, že se prokáže jednání v rozporu s článkem 101 SFEU, se vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž mohou výjimečně omezit na konstatování tohoto protiprávního jednání a přitom neuložit pokutu, jestliže se dotčený podnik zúčastnil vnitrostátního programu shovívavosti.

K nákladům řízení

- ⁵¹ Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 101 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že podnik, který jednal v rozporu s tímto ustanovením, se nemůže vyhnout uložení pokuty, pokud toto porušení vychází z toho, že tento podnik své jednání na základě obsahu právní rady advokáta nebo rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž mylně pokládal za legální.
- 2) Článek 101 SFEU, jakož i článek 5 a čl. 23 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [101 SFEU] a [102 SFEU], musí být vykládány v tom smyslu, že v případě, že se prokáže jednání v rozporu s článkem 101 SFEU, mohou se vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž výjimečně omezit na konstatování tohoto protiprávního jednání a přitom neuložit pokutu, jestliže se dotýčný podnik zúčastnil vnitrostátního programu shovívavosti.

Podpisy.